



"לדורות"

סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל שאלון לרישום קורות ניצול/ת השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

את השאלון המלא נא לשלוח לדוא"ל: ledorot@pmo.gov.il פרטים נוספים ושאלות בטלפון כוכבית *8840

נא למלא את הפרטים האישיים בנספח ולאשר בחתימתכם את פרסום הסיפור באתר.

יש לשלוח את הנספח בדואר: ת.ד. 2512 מגדלי ויטה בני ברק 5112401 או בפקס: 02-5605034

ניתן לסרוק את הנספח ולהעבירו בדוא"ל בצמוד לשאלון.

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: אונגר	שם פרטי: שמואל
-----------------	----------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה

יש לרשום שמות ומקומות באותיות בדפוס (גם בלועזית) במקומות המסומנים

שם משפחה לפני המלחמה או בתקופתה: אונגר	בלועזית UNGAR	שם נעורים:
שם פרטי לפני המלחמה או בתקופתה: שנדור	בלועזית SANDOR	מין: ז
מקום לידה (ישוב, מחוז): פוטנוק	בלועזית PUTNOK	ארץ לידה: הונגריה
שם פרטי של האב: ישראל	שם פרטי ושם נעורים של האם: מרים גרוסמן	
שם פרטי של האישה/הבעל (אם היה/תה נשוי/נשואה לפני המלחמה):	שם נעורים של האישה:	
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: פוטנוק	בלועזית PUTNOK	ארץ המגורים: הונגריה
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: יסודי+תיכון	מקצוע לפני המלחמה: צבעי טקסטיל	חבר בארגון או בתנועה: מזרחי
<p>מקומות מגורים בתקופת המלחמה (ישוב, מחוז, ארץ): 1943-1944: בודפשט 4/10/1944 – 01/1944: הגיוס לצבא ההונגרי, למסגרת חצי צבאית-חצי אזרחית. שהיתי במחנה ב-MOHACZ (טירונות של חיל הנדסה. 01/1944 – 05/1944: קרפטרוס (אוקראינה) 05/1944 – 08/1944: עברנו ברגל לפולין. שהינו במחנה עבודה. 08/1944 – לא זוכר: הועברנו חזרה ברגל להונגריה, למקום בשם FORRO. שהינו בחוות חזירים ושם חליתי בטיפוס. לא זוכר – 31/12/1944: הועברתי לבית חולים בקוסציה, סלובקיה. 31/12/1944 – 03/1945: הועברתי לגבול אוסטריה-הונגריה-סלובקיה (מרכז רכבות-HEGYESHALOM). 03/1945 – 09/04/1945: הלכנו ברגל לוינה, אוסטריה ושם השתחררנו.</p>		
האם היית בגטאות? אילו ומתי? לא		



האם היית במחנות? אילו ומתי?		FORRO, (ירמצ'ה- ימנה- מיקוליצ'ין) פולין	
מקום השחרור: וינה	תאריך השחרור: 9.4.1945		
האם שהית במחנה עקורים? שם המחנה? פוקינג בגרמניה ליד בייך. היינו שם עד פסח (אפריל) 1947		לאן עברת/חזרת לאחר השחרור (ציין מקום)? פוטנוק, הונגריה	
מקומות/מחנות בדרך לארץ: הונגריה -> אוסטריה -> גרמניה -> אוסטריה -> איטליה -> ישראל -> גירוש לקפריסין -> עליה לארץ		שם האנייה (אם עלה בדרך הים): התקווה. שנת עליה: 1947 ולאחר מכן גירוש לקפריסין. עליה שוב ב 04/02/1949	

אנא ספר על קורותיך לפני המלחמה

נולדתי בפוטנוק (Putnok), הונגריה, לאבי ישראל ואמי מרים. היינו 5 אחים – 4 בנות ואני: שמואל (אני) הבכור, שרה, שושנה (רזזה), רחל (קלרה) וחייה (איבוייה – פרחה בהונגריה).

בגיל שנתיים עברנו לעיירה Sata, היו שם סה"כ 10 משפחות. בגיל 6 עברתי לעיירה אחרת בשם Miskolc כדי שאוכל ללמוד בבי"ס יסודי יהודי. בזמן זה הורי נשארו לגור בשאטה (Sata) וניהלו חנות כלבו שהייתה ברשותם.

למדתי יסודי ולאחר מכן בבי"ס תיכון במשך 4 שנים נוספות במיסקולץ'. בתי הספר בהם למדתי היו יהודים, המורים היו יהודים, בשבת לא למדנו אבל בראשון כבר חזרנו ללמוד. ביה"ס היה מופרד- למדנו בו רק בנים. חזרתי הביתה רק בחגים, אבל אפילו כשחזרתי, הורי דאגו להעסיקני כל הזמן ולא רצו שאסתובב ברחובות חסר מעש. הם לקחו בחור ישיבה שלימד אותנו לימודי קודש. בתקופת הילדות לא הרגשתי שנאה כלפינו מצד הגויים, אך לאחר שהתבגרתי התחדדה לי התחושה שזה לא המקום בשבילנו.

הגויים היו צבועים באופן לא רגיל. אני לא הייתי בבית אבל אחותי סיפרה שכשלקחו אותם לגטו הגויים השכנים מחאו כפיים. ופעם לאבא שלי אמרו "אם כל היהודים היו כמוך זה היה מצויין", אבל הם אמרו את זה לכולם.

אז עברתי ללימודי ישיבה בעיירה Sajoszentpeter למשך עוד שנתיים. הורי רצו שאהיה סוחר גדול, ולכן לאחר סיום לימודי בישיבה, נשלחתי ללמוד אצל מכר של אבי בפוטנוק, שהיה סוחר בדים, איך לעשות עסקים.

מ-1938 ועד 1941 הייתי בפוטנוק. ב-41' התחילו הבעיות הרציניות נגד היהודים, ונאסר על היהודים להיות סוחרים. לכן החלטתי שעלי ללמוד מקצוע אחר. ב-41' נסעתי לבודפשט והתחלתי ללמוד צביעת טקסטיל.

למדתי במפעל שהיה שייך ליהודים. מנהל המפעל לקח בחורים שרצו ללמוד. ההורים שילמו את שכר הלימוד. בחגים חזרתי לביקור אצל ההורים בשאטה.

כשהייתי בבודפשט חיפשנו את הבנות שברחו מסולבוקיה להונגריה, כי את הבנות של סלובקיה מגיל 18 ומעלה לקחו לשעשע חיילים גרמנים. ב-1942 אני גם השתתפתי בהברחת הבחורות והגעתי הביתה וספרתי למשפחה את מה שקורה בסלובקיה, והם אמרו: "אצלנו זה לא יכול לקרות". אבל לצערנו זה כן קרה, אבל מה שלקח בפולין 3 שנים קרה בהונגריה בתוך 3 חודשים.

ב-1937 חוקקו חוק נגד היהודים. הגבילו אותם בעיקר בעסקים. ב-1938-1939 החמירו את החוק, וכבר התחילו הצרות הרציניות. אז כבר יהודים לא יכלו להחזיק עסק בעצמם, רק אם צירפו גוי. אי אפשר היה ללכת לאוניברסיטה בכלל. היו סימנים למה שעומד להגיע אבל לא רצינו להאמין. ב-19.3.44 גרמניה השתלטה על הונגריה. אף אחד לא האמין שאנשים במאה ה-20 יעשו דבר כזה.

נא ספר על קורותיך בזמן המלחמה

בשנת 1943 גויסתי לצבא ההונגרי. המסגרת הייתה חצי אזרחית- חצי צבאית. הם טענו שהגויים יצאו להילחם בחזית ולכן את היהודים לקחו למחנות העבודה. כל צעיר יהודי מעל גיל 21 ועד בערך גיל 50 נלקח למחנות עבודה. מעט מאוד אנשים מעל גיל 50 גויסו. פחדתי שאם אנסה להתחמק והגיוס ולא אתייצב, יפגעו בהורי. המשטרה כל הזמן בדקה את התעודות והיה מאוד מסוכן שיתפסו אותך.



בעיני ההונגרים היו הרבה יותר אכזריים מהגרמנים.

הגיוס היה בתאריך 04/10/1943 והיה קר מאוד. זה היה ממש עינוי. אילצו אותנו להתרחץ בדנובה בקור אימים. כל היחידה הייתה של יהודים והמפקדים היו הונגרים. זה היה כאילו חיל הנדסה. תפקידנו היה לבנות גשר על הדנובה. העבודה הייתה קשה מאוד. היינו צריכים לבנות את הגשר על סירות. קושרים סירה לסירה, והצלחנו.

התאכסנו בבית חרושת לעורות של יהודי שסגרו לו את העסק. זה היה בנין גדול מאוד. ישנו על קש שעל הרצפה, בלי שמיכות. כל עוד הייתי בהונגריה, השתדלתי לאכול כשר. אכלתי ירקות, פירות ולחם. בתקופה ההיא גם הורי עוד שלחו לי חבילות מהבית. מהרגע שיצאתי מהונגריה והייתי חייב לאכול כל מה שאפשר כדי לשרוד, כבר לא יכולתי לשמור. ולכן אכלתי כל מה שהיה וכל מה שבישלו (גם חזיר). לא הייתה לי ברירה.

הייתי במחנה עבודה בהונגריה עד ה- 7-8/01/1944 ואז לקחו אותנו לקרפטרסו. כיום מדובר באוקראינה (ליד הקרפטים). תפקידנו היה לבנות בונקרים, בעזרת כריתת עצים. עדיין הייתי בפיקוח הצבא ההונגרי. גרנו בחדרים בבתים בעיירה קרובה של גויים.

היינו קודם חופרים את הבור, ואז ממלאים אותו בעצים. הבעיה הייתה שאני הייתי מאוד גבוה, מטר ושמונים, ואת בולי העץ סחבנו על הכתפיים למרחק גדול. כל בול עץ היה בערך 5-6 מטרים. זה היה מאוד קשה. מי שבעצם סחב את העץ היה הראשון והאחרון בשורה. בגלל שהייתי מאוד גבוה, הייתי הראשון בשורה וכל המשא היה על כתפי. הייתי מאוד מיואש. יום אחד בול עץ נפל לי ישר על הראש, הצלקת נשארה עד היום. למזלי היה שם רופא (הונגרי) בן אדם שטיפל בי ונתן לי חופש מעבודה ל-7 ימים. לאחר שבוע חזרתי אליו, והוא שאל- נכון עדיין כואב לך, אמרתי שכן ושעדיין יש לי סחרחורות והרופא נתן לי עוד שבוע חופש. זה היה פרס של ממש. שבוע נמשך שם נצח.

במאי 1944 לקחו אותנו ברגל לדלטיין, פולין (היום אוקראינה). שם התחילו הבעיות. כשהגענו לא קיבלנו אוכל במשך שבועיים. להונגרים לא היה, והגרמנים לא נתנו כי לא התחלנו לעבוד. לא היה לנו כלום לאכול. ממש כלום. גם כסף לא היה לי. פגשתי שם חייל הונגרי ממקום הולדתי וביקשתי ממנו לחם. הוא אמר שיביא לנו רק בתנאי שנשלם לו. הבטחתי לו שנשלם לו כפליים כשנחזור להונגריה, אך הוא דרש את התשלום במקום. הלכתי לחבר וביקשתי ממנו כסף לחם. כשהבאתי לחייל את הכסף הוא לקח אותו ונעלם. מעולם לא טעמתי מהלחם הזה.

לפני שהתגייסתי אבי אמר לי לא להתנדב – אם שולחים אותך, לך – אבל אם לא, אז לא. לאחר שבועיים בלי אוכל, בא קצין ואסף 20 מתנדבים לעבודה. חשבתי, אם אלך, אולי יהיה שם אוכל אז יש לי סיכוי של 50% לשרוד. אם אשאר 100% אמות כי אין אוכל.

החלטתי ללכת. עבודתנו הייתה להעביר עצים ממקום אחד למקום אחר. פתאום שמענו ירייה. חשבתי שזה הסוף שלנו. התברר, שחייל ניקה את הנשק ובטעות פלט כדור שהרג סוס. זה היה נורא. יהודים לא היתה להם בעיה להרוג, אבל סוסים... אמרו לנו שכל מי שרוצה נתח מהסוס- שיקח. לקחתי גרזן וחתכתי את חלקנו. לא ידענו מה לעשות עם הבשר ואיך לבשל אותו, חבר שידע אוקראינית הביא אותו לאישה כדי שתבשל לנו אותו. היא שמחה והכינה לנו קציצות עם בצל והיה לנו אוכל. אח"כ התחלנו לעבוד ואז הביאו לנו אוכל באופן סדיר.

יום אחד, הרוסים היו מאוד קרובים וירו מרגמות על הגרמנים. לפעמים הן היו נופלות גם עלינו. למזלנו לא קרה שום דבר לאף אחד.

יום אחד שני חבר'ה ברחו לצד הרוסי שהיה קרוב. הגרמנים גילו, ואמרו שאם הם לא חוזרים עד הערב אז הם יעמידו אותנו בשורה וירו בכל בחור עשירי. הגיע הערב והבחורים לא חזרו. עשו מפקד וירו בכל בחור עשירי. אם היית הראשון בשורה ידעת שלא יפגעו בך אבל אם היית בהמשך לא ידעת מה יהיה גורלך. לא היה לנו מה לעשות. עברנו את זה.

העבודה שם היתה קשה. בחור אחד חפר והשני הוציא עפר מהתעלה. יום אחד בא חייל גרמני ושאל למה אני נח. הסברתי שיש סידור שאחד חופר והשני נח ואח"כ הראשון נח והשני מוציא, כי אי אפשר לעבוד ביחד. הוא אמר שאין דבר כזה, ושחייבים לעבוד כל הזמן. הוא לקח פתק וכתב – "שמואל אונגר מסרב פקודה. מגיע לו עונש מוות." ושלח אותי למפקד. מי שהולך למפקד לא חוזר. איך שאני הולך מגיע רב סמל. הוא ראה את הגלויה ואמר אני לא רוצה שתלך אליו, אני אשפוט אותך במקום. הוא לקח שני בריונים ואמר אתה תקבל 25 מכות על הטוסיק. אמרתי טוב, זה עדיין לא מוות.

בקרפטים יש אגוזי יער. הענף שלהם מאד חזק. מתכופף אבל לא נשבר.



ואיתנו נתנו את המכות. זה מאוד כאב, כשקפצתי או צעקתי זה לא נחשב כך שקיבלתי בערך 40 מלקות. לאחר מכן במשך שבועיים לא יכולתי לשכב על הגב אלא רק על הבטן.

בצהריים באו אלינו מפקדים כדי להוציא את כל היהודים שעושים בעיות. עמדנו בשורות, וניסיתי להסתדר כמה שיותר- החלפתי עם חבר שלי מעיל, הורדתי את המשקפיים, וכמה שאפשר היה להצטמק. המפקד עבר לידי פעמיים אך לא זיהה אותי. כל מי שתפסו אותו, רץ מסביב והרביצו לו עם קרש עץ מכות מוות. טוב, גם את זה עברנו.

בחודש יולי היינו מלאים בכינים. זה היה נורא. הפשיטו אותנו ועשו לנו ניקוי יסודי. אני הלכתי עם התפילין שלי. את כל הציוד שלנו לקחו, גם את התפילין שלי. היה שם מין לופט כזה עם קיטור. כשהלכתי להוציא את התפילין לא נשאר שום דבר.

הבתים איפה שגרנו בהם היו בתי קיץ של יהודים. לאחר כמה זמן מצאתי בבוידעם בבית קיץ של משפחה כלשהי, זוג תפילין אחר. התפללתי איתם. לאחר שנים רבות גיליתי שבעצם התפילין לא היו כשרים (לא היו בתוכם הפרשיות).

בסביבות אוגוסט 1944 חזרנו ברגל להונגריה כי הרוסים התקדמו, למחנה עבודה FORRO. העבודה שלנו לא הייתה משמעותית- חפירת תעלות. אז חליתי בטיפוס ולקחו אותי לבית חולים. תקופה זו אינני זוכר כלל כי הייתי חולה ומחוסר הכרה. התעוררתי בדצמבר. שקלתי 38 קילו.

ב-31/12/1944 לקחו אותנו לגבול ההונגרי – אוסטרי – סלובקי. היה יש מרכז רכבות. עבודתנו הייתה למלא את הקטרים בפחם.

אני הייתי רזה מאוד. גובה 180, ושקלתי 38 קילו. חבר ראה אותי וסיפר שאבא שלי נמצא שם ושהוא יביא לנו אוכל בצהריים. (אבי היה בן 51, אך קצין שלא היה אנטישמי הציע לו להתגייס לפלוגה שלו. כך הבטיח לדאוג לו. והוא שרד).

חיכיתי במתח והוא בא. ושאל מי זה שמואל אונגר. אמרתי שזה אני והוא לא זיהה אותי. עד היום אני יכול לבכות כשאני נזכר בזה. כשאבא לא מזהה את הבן שלו זה נורא ואיום. נורא ואיום.

האנגלים באו כל הזמן להפיץ את מרכז הרכבות. במרץ 1945 באו 750 מטוסים להפיץ את המקום. היה במקום בונקר אבל לא נתנו ליהודים להכנס אליו. אמרו ליהודים: "תתפזרו בשדות". הבונקר הזה קיבל פגיעה ישירה ולמעלה מ-200 גרמנים והונגרים הושמדו. הקטרים נפלו אחד על השני, היה הר של קטרים.

חבר משם (אני לא זוכר את השם שלו) – איש טוב מאוד – הסכים להחליף אותי בקרון, וכך נשארתי עם אבא. כאשר לקחו את אנשי הרכבת ברגל לגרמניה החבר הצליח לברוח (אמר שהוא צריך לשירותים וברח. ידע שהגרמני לא ירדוף אחריו)

באותו החודש (מרץ 1945) הלכנו ברגל לאוסטריה, למקום ליד וינה. גרנו בבית ספר שנסגר. פגשנו שם משפחות שלמות מהונגריה. התברר שהגרמנים לקחו משפחות שלמות מהונגריה והעתיקו אותן לאוסטריה לעבודה בשדות. קיוונו שגם אמא ואחיותיי נמצאות באזור כי לא שמענו מהן עד כה. הבנו שהגרמנים עשו תרגיל ובעצם לקחו רק 100 משפחות לאוסטריה, ביום עבדו בשדות ובערב חזרו לוינה. ואת כל השאר חיסלו.

גילינו ששתיים מאחיותיי הושמדו באושוויץ יחד עם אמא. כל המשפחה מצד אמא הושמדה. מהמשפחה מצד אבא נשארו 3. שתי אחיותיי האחרות ניצלו (אחת גרה כיום בירושלים והשנייה בקנדה).

אנא ספר על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ

ב-09/04/1945 השתחררנו. בוינה. שבועיים לאחר השחרור אבי נפטר ממחלת הטיפוס.

אחרי שהשתחררתי הלכתי לבודפשט, שם נרשמתי ב-JOINT, לאה (אישתי היום. היינו חברים עוד לפני המלחמה) ראתה את השם שלי ברשימות שה-JOINT פירסם, ושלחה לי מברק לבוא אליה.

בספטמבר 1945 נפגשתי מחדש עם לאה. התחתנו בפוטנוק ב-10/12/1945.

לאחר החתונה, ב-31/12/1945, ברחנו לבד, בלילה מהונגריה לוינה ברכבת. כל השומרים היו שיכורים בגלל הסילבסטר, וכך יכולנו לחמוק לקרון. שהינו בוינה זמן קצר, בבי"ח רוטשילד. זה לא היה בית חולים, אלא היו שם הרבה יהודים שברחו מכל מני מדינות. אחר כך, המשכנו למקום בשם איינרינג באוסטריה.



היינו בגרמניה ב-1946, והתברר לי שדוד שלי חי בארה"ב, אבל לא ידעתי מה הכתובת שלו. הלכתי לשגרירות האמריקאית במינכן וכתבתי לו שנשארתי בחיים. הוא שמח, ושלח חבילה והציע שנבוא לארה"ב. אמרתי לו תודה רבה, ושאני נוסע לארץ ישראל. כל הפליטים יכלו לנסוע לארה"ב. אנחנו אמרנו שמספיק לנו.

משם המשכנו למחנה בשם פוקינג בגרמניה בביירן. היינו שם עד פסח (אפריל) 1947. אחר כך חזרנו לסאלפלדן, אוסטריה. רצו להעביר אותנו האזור אמריקאי לצרפתי, אבל הצרפתים לא רצו. משם עלינו על רכבת, אך הורידו אותנו והחזירו אותנו לתחנת המוצא. הכניסו אותנו שוב, אך הפעם לקרון של חבילות. נדחסנו 40 איש בקרון ולפנינו הניחו את החבילות שהסתירו אותנו. הגענו לאינסברוק, אוסטריה ושם הכווין אותנו נציג של עליה ב'. הלכנו אחד אחד אחריו.

הלכנו אחריו לחנות פיקטיבית של ספרים. הכניסו אותנו לחדר קטנטן. +40 איש. אפשר היה רק לשבת לא לזוז. בערב הגיעה משאית של הבריגדה שלקחה אותנו. אמרו לנו שאנחנו צריכים לעבור לאיטליה. העמיסו אותנו והגענו קרוב לגבול האיטלקי. היינו צריכים לעבור לאיטליה ברגל דרך האלפים, בשלג עמוק. היינו צריכים לעבור ברגל, בשלג בעובי של מטר-מטר וחצי. אחרי שהצלחנו לעבור, תפסו אותנו שוטרים איטלקים שהחזירו אותנו לגבול, והלכו. אמרו שלא יסתכלו עלינו ושנעשה כרצוננו. התחלנו ללכת עד שהגיעו משאיות ממילאנו שלקחו אותנו. כיסו אותנו בברזנט וכך נסענו כמה שעות. לא היה מה לאכול ולא שום דבר. הגענו עמוק לתוך איטליה ואז נתנו לנו שוקולד ותפוזים. זה היה מעדן. המשכנו כך עד מילאנו.

במילאנו, אכסנו אותנו בבי"ס שנסגר ברח' ויה קרלו דולצי' 5. היינו שם כמה שבועות, ללא מעש. בחצר היה מגרש כדורגל שצפינו בו כל היום. לאה אהבה במיוחד את משחקי הכדורגל.

משם נלקחנו לגנואה, עיר נמל. ישנו ממש בחוץ, לא היה שם שום דבר חוץ מדשא. לילה אחד אמרו לנו: "עולים על אנייה!". אך היא לא יכלה להתקרב עד לחוף כי המים רדודים. לקחו אותנו בסירות עד לאנייה.

שם האנייה- "התקווה". החלנו בהפלגה לכיוון ישראל. היינו כ-1,400 עולים. צוות האנייה הורכב מיהודים אמריקאים ששירתו בחיל הים האמריקאי, אך מפקד האנייה – ישראלי. כשהגענו לאזור חיפה, גילו אותנו אווירונים בריטים שקראו לספינות הבריטיות. דרשו מאתנו להיכנע כי זאת עליה לא לגאלית. לא הסכמנו להיכנע אך הספינות נצמדו לאנייה וטלטלו אותה. היא לא נשברה אבל זה היה פחד מוות. הספינות ליוו אותנו עד לחיפה ושם שלחו אותנו לקפריסין...

16/05/1947 - הגענו לקפריסין. גרנו שם באוהלים. כל 4 זוגות קיבלו אוהל. אני הייתי נציג מפלגת הדתיים במחנה 61 בקפריסין. היו שם כ-6,000 עולים.

בקפריסין היו שני מחנות- קיץ וחורף. במחנה החורף היו צריפים ושיכנו שם בעיקר משפחות עם ילדים וזקנים. אנחנו שהינו במחנה הקיץ, שם היו אוהלים. קיבלנו מהגוי'נט סיגריות. לא אני ולא לאה עישנו, ולכן יכולנו להחליפן בסוכר ומוצרים אחרים. במחנה לימדו אותנו כמה נשים את השפה העברית, כי ידענו שזה חשוב מאוד לחיים בארץ.

היינו בקפריסין 22 חודשים. ב-04/02/1949 עלינו בפעם השנייה לארץ ישראל, באניית ה"עצמאות", בתקווה להישאר בארץ לתמיד.

נא ספר על חיך בארץ

קיבלנו דירה בחיפה במקום גבוה מאוד. גרנו כ-40 שנים בקריית שמואל ונולדו לנו 3 ילדים- שתי בנות ובן. הבן רואה חשבון, הבת אחות מוסמכת והבת הקטנה גננת מוסמכת. לאחר שכל הילדים התחתנו ועברו לפתח תקווה, החלטנו גם אנחנו לפני 26 שנים לעבור לכאן.

עבדתי קשה מאוד כדי שאשתי תישאר בבית לחנך את הילדים. התחלתי לעבוד בתור פועל ניקיון. אחר כך בכל מיני עבודות מזדמנות. הייתי דוור בדואר ישראל ובסוף עוזר מנהל דואר בחיפה.

ראיון: טל חלץ, פתח – תקווה, יולי 2014